

سیر تاریخی ساخت فیلم‌های سیاسی در گفت‌وگو با کیوان کثیریان و محمدتقی فهم‌بررسی شد

قابی با هزار اما و اگر

«چنانچه فیلم‌سازی دغدغه موضوع روز و حوادث اخیر را داشته باشد و مایل به کار درباره موضوع باشده باشد، طبیعتاً می‌تواند مثل هر پروژه سینمایی دیگری پس از آماده‌شدن متن، جهت اخذ پروانه ساخت اقدام کند. طبق روال، شورای پروانه ساخت به‌طور مستقل درخصوص تولید...»

شنبه ۲۳ مهر ۱۴۰۱ • ۱۸ ربیع‌الاول ۱۴۴۴ • ۱۵ اکتبر ۲۰۲۲ • سال بیستم • شماره ۴۳۹۴ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: دست راست مهدی طارمی و مچ‌بند مشکي، تأثیر هنر روم بر معماری و شهرسازی اشکانی و ساسانی، شاهکار الهام حسینی در منامه؛ ۳ طلا با طعم تاریخ‌سازی

تقاطع یافتگی

احمد غلامی

اگر بخواهیم اعتراضات اخیر را با نظریه «بازتولید اجتماعی» تحلیل کنیم، ارتباط وثیقی بین این نظریه و اعتراضاتی که بیشتر معترضان آن زنان‌اند، پیدا خواهیم کرد. این نظریه درصدد است تعریف مارکس از کار را ارتقا داده و زوایای تاریک آن را روشن کند. دست بر قضا این بخش مغفول‌مانده آرای مارکس بیش از هر چیز به دفاع از حقوق زنان و ستمی که بر آنها تحمیل شده می‌پردازد. پیش از هر چیز باید بدانیم نزد مارکس نیروی کار توانایی ما برای انجام کار است. مارکس می‌گوید: «منظور من از نیروی کار یا توانایی کار مجموعه توانمندی‌های بدنی و ذهنی است که در شکل فیزیکی یعنی در وجه زنده موجود انسانی وجود دارد؛ ظرفیت‌هایی که او مادامی‌که هر نوع ارزش مصرفی تولید می‌کند به کار می‌اندازد». مارکس باور دارد «نیروی کار کالایی است که مالک آن، کارگر مزدبگیر، آن را به سرمایه‌دار می‌فروشد. چرا آن را می‌فروشد؟ برای اینکه زنده بماند». تأکید اینجا بر روی ادامه حیات است؛ یعنی نیروی مزدبگیر برای ادامه حیاتش کار می‌کند و ادامه حیاتش چیزی نیست جز درآمدزایی بیشتر و تولید ارزش اضافه برای سرمایه‌دار. کارگر به معنای وثیق آن که اینک به همه طبقات فرودست اطلاق می‌شود اگر دست از کار بکشد، هم خودش هم خانواده‌اش به خطر می‌افتد. مارکس معتقد است: «فقط در ذیل نظام تولید سرمایه‌داری که تولید کالایی در تمام جامعه عمومیت می‌یابد و کار کالایی شده که آماده فروش در بازار است شیوه غالب استثمار می‌شود». آنچه ما از اقتصاد می‌بینیم، نمود ظاهری آن است که به نظر برابری طلبانه می‌رسد. در یک سو، کارگر است و در سوی دیگر رئیس که طبق قراردادی دستمزدی با یکدیگر به مبادله پرداختند. حتی اگر در این وضعیت ارزش اضافه‌ای را که تولید می‌شود در نظر نگیریم، باز سرمایه‌دار قراردادی را که با نیروی کار می‌بندد، قرارداد یک طرف با طرف دیگر نیست. این قرارداد به‌طور ضمنی با خانواده نیروی کار نیز بسته می‌شود که وظیفه‌اش ریکآوری و بازاشت مجدد کارگر به کار است که زنان عهده‌دار این مسئولیت سنگین‌اند، کاری که به‌صورت رایگان برای سرمایه‌دار انجام می‌گیرد. این بخش کار همان «بازتولید اجتماعی» است. ابتدا مارکسیست‌ها و فمینیست‌ها بودند که به نادیده گرفته‌شدن این بخش از کار که همان بازتولید اجتماعی است، توجه کردند؛ «نظریه‌پردازان بازتولید اجتماعی به‌درستی به دنبال آن‌اند که آنچه را مارکس بررسی نکرده بی‌بگیرند، یعنی استلزامات این امر را که، به‌رغم حیاتی بودن بازتولید نیروی کار ابرای فرایند تولید، این بازتولید خارج از چرخه تولید کالا صورت می‌گیرد، در طول تاریخ، مانند‌گارتینس مکان برای بازتولید نیروی کار قطعاً واحد مبتنی بر خویشاوندی بوده است که آن را خانواده می‌نامیم. خانواده با فراهم‌کردن غذا، سرپناه و مراقبت فیزیکی، نقش کلیدی در بازتولید ایستد؛-در حکم جایگزینی نسلی طبقه کارگر- و بازتولید کارگر ایفا می‌کند تا کارگر برای روز کاری بعد آماده شود. زنان هر دو این کارکردها را ذیل نظم سرمایه‌داری به شکل ناهمخوانی انجام می‌دهند و این دو منشأ ستم بر زنان در این نظام‌اند». این مکان بازتولید اجتماعی همان کانون بحران امروز است. کانون بحرانی که زنان برای احقاق حق خود و مطالبات نادیده انگاشته‌شده‌شان قدم به میدان گذاشته‌اند. این کانون ابتدا از فاز اقتصادی به فاز اجتماعی و از فاز اجتماعی به فاز سیاسی درآمده است. آنچه در اعتراضات اخیر که بیشتر زنان جلودار آن بوده‌اند، مطرح می‌شود، فقط بخشی از این مطالبات است. بخشی که توانسته در ارق معنایی جدیدی و در شکل حجاب تجسد یابد و به قولی تصویری شود. در اقتصادهای نولیبرالی مالی-رانتی همچون اقتصاد ایران این مکان‌های بازتولید اجتماعی بحران‌زاتر هستند؛ چراکه زنان در کنار ریکآوری اعضای اقتصادی و ناگزیرند خود به شغل‌هایی با درآمد اندک تن بدهند و قطعاً این فشار مضاعفی است که خشم انباشته‌شده درون آنان را مستعد اعتراض می‌سازد. تا با هرگونه مظاهر اجحاف و محدودسازی مقابله کند.

اعتراضات اخیر نشان داده موضوع زنان و سوزهدگی آنان یکی از جدی‌ترین مشکلات دولت‌های انقلاب است که با شعر و شعار از کنار آن نمی‌توان عبور کرد؛ چراکه این مطالبات برحق زنان دامنه وسیعی دارد و قدرت اثرگذاری آن بر آحاد جامعه با عقاید متنوع و مختلف به‌مراتب از موضوعات دیگر بیشتر است. اگر اعتراضات اخیر از جمله خرداد ۸۸، دی ۹۶ و آبان ۹۸ را واکاوی کنیم، درخواست‌های اعتراضات اخیر با محوریت زنان از اثرگذاری بیشتری برخوردار بوده است؛ اعتراضاتی که می‌توانست موجب «تقاطع‌یافتگی» با حوادث پیش از خود باشد که در مکانی استراتژیک همدیگر را قطع کند. این اتفاق رخ نداد؛ چراکه نوعی انحصارسازی از این اعتراضات به وجود آمده بود. انحصاری‌سازی‌ای که می‌کوشید مشارکت چهره‌ها و جریان‌های سیاسی شناسنامه‌دار را در این اعتراضات نادیده بگیرد یا دست رد به سینه آنان بزند. اگرچه ایجاد تقاطع‌یافتگی برای چهره‌ها و جریان‌های سیاسی خارج از کشور اهمیت داشت، اما آنان ترجیح می‌دهند با انحصاری‌سازی این اعتراضات که دست بر قضا خوشایند جریانات داخلی است، کار را پیش ببرند و شاید همین امر موجب عدم تقاطع‌یافتگی اعتراضات شده است.

• برای نوشتن این یادداشت از کتاب «نظریه بازتولید اجتماعی» (ترجمه نرگس ایمانی مرئی، محمد بیکران بهشت، منصوره خانفی، پریسا شکورزاده، پروین صداقت و مرجان نمازی)، نشر خوب استفاده شده است. ویراستار نسخه انگلیسی این کتاب را نتئی باتا‌چاریا و نسخه فارسی آن را پروین صداقت بر عهده دارد.

روزنامه

شنبه ۲۳ مهر ۱۴۰۱ • ۱۸ ربیع‌الاول ۱۴۴۴ • ۱۵ اکتبر ۲۰۲۲ • سال بیستم • شماره ۴۳۹۴ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

رهبر انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از مردم مسئولان کشور و میهمانان کنفرانس وحدت اسلامی:

ایستادیم و پیش رفتیم؛ غلط می‌کند کسی فکر کردن درخت تناور جمهوری اسلامی را هم بکند

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری: هم‌زمان با هفدهم ربیع‌الاول سالروز میلاد پیامبر اسلام (ص) و امام صادق (ع)، رهبر انقلاب اسلامی دیروز در دیدار جمعی از مسئولان نظام... صفحه ۵

تهران وارد سومین سال خشکی شد؛ آیا پاییز امسال بوی باران می‌گیرد؟

مشت بسته آب

با کاهش ۸۹ میلیون مترمکعبی ذخایر سدهای تهران نسبت به سال گذشته سهم تأمین آب آشامیدنی تهران از منابع آب سطحی ۲۵ درصد کاهش می‌یابد

کزارش تیریک را در صفحه ۴ بخوانید

روایتی از کودکان مهاجری که در ایران کار می‌کنند

این بار سنگین است

کزارش تیریک را در صفحه ۴ بخوانید

یادداشت

کجا انتقاد کنیم؟

مهرداد احمدی شیخانی

بعد از دو روز قطع کامل و عدم دسترسی به اینترنت، بالاخره در روز سوم توانستیم در ساعت حدود پنج صبح دیروز جمعه، به مدت بسیار کوتاهی به اینترنت متصل شوم که آن هم بعد از دقایقی دوباره از دست رفت. در این سه روز قصد داشتم در استقبال از پیششهاد بسیار خوب ریاست محترم قوه قضائیه که گفته‌اند «هر کسی هر ابهام، سؤال، انتقاد یا اعتراضی دارد، در خدمت آنها هستم و درمورد مسائلی که در حوزه اختیارات من است، با آنها گفت‌وگو می‌کنم»، هم یادداشتی برای روزنامه بنویسم و هم در اهمیت موضوع گفت‌وگو و ضرورت نقد، در فضای مجازی پست بگذارم. از آنجایی که بعد از تعطیلی گسترده مطبوعات در اواخر دهه ۷۰، ارتباط رسانه‌ای با مردم، هر روز کمتر و کمتر شد و با گسترش شبکه‌های اجتماعی و پیام‌سان‌های مجازی و همچنین دست به عصا شدن بی‌حد و اندازه مطبوعات، اهمیت و در نتیجه تأثیرگذاری مطبوعات در جامعه به حداقل ممکن رسید؛ بنابراین اگر هم قرار باشد حرف و سخنی درمورد اهمیت آنچه ریاست قوه قضائیه بیان کرده‌اند، گفته شود، قطعاً فضای مجازی تنها محل ممکن است که اگر بتوان برای چنین موضوعی مخاطبی پیدا کرد؛ غیر از آنجا، جای دیگری نیست چراکه به همان دلیل پیش‌گفته، برای مطبوعات دیگر مخاطب چندانی باقی نمانده است.

اما یک مشکل اساسی در این سه روز پیش پایم بود؛ وقتی اتصال به اینترنت با مشکل همراه است و نمی‌توان به فضای مجازی که بیشترین مخاطب را می‌توان آنجا یافت، متصل شد، کجا باید در اهمیت آنچه ریاست قوه قضائیه گفته است، سخن گفت؟ یا غیر از آن، ایشان گفته‌اند «هر کسی هر ابهام، سؤال، انتقاد یا اعتراضی دارد... با آنها گفت‌وگو می‌کنم»...

ادامه در صفحه ۱۱

فیلترینگ و فشار افکار عمومی

۱۲

ممنوعه‌ها روی دیوارنگاره ولی عصر

۱۰

مخالفت‌ها با اساسنامه سازمان جدید شهرداری

ادامه دارد

اصرار بر موازی کاری

نورا حسینی: یکی از نخستین لایحه‌هایی که شهرداری تهران به شورای شهر ارائه کرد، لایحه «اصلاح ساختار معاونت برنامه‌ریزی، توسعه سرمایه انسانی و امور شورای شهرداری تهران» بود. لایحه‌ای که مدت‌ها برای طرح در صحن شورای شهر انتظار کشید و در پایان سال گذشته تمامی این لایحه به جز یک بند به تصویب رسید. در بند «د» این لایحه شهرداری درخواست ایجاد یک سازمان جدید در شهرداری را که زیر نظر مستقیم شهردار فعالیت کند ارائه کرده بود؛ سازمان فناوری‌های نوین و نوآوری‌های شهری که برخی از اعضای شورای شهر با ایجاد آن مخالف بودند و معتقد بودند سبب موازی‌کاری‌های زیادی در شهرداری می‌شود. بررسی این بند بخش زیادی از زمان نخستین جلسه شورای شهر تهران در سال ۱۴۰۱ را به خود اختصاص داد و در نهایت شهردار خود برای دفاع از ایجاد این سازمان به صحن آمد.

این گزارش را در صفحه ۱۰ بخوانید

یادداشت

کزارش تیریک را در صفحه ۴ بخوانید

فیلترشکن و فیلترهای حقیقی را به هر نحو دور می‌زنند و اگر نتوانند، صدای اعتراض‌شان بلند می‌شود. این یکی از علل -و فقط یکی از علل- ظهور شرایط کنونی است. به زبانی ساده، اعتراضاتی که این روزها جریان دارد، اعتراضی به فیلترکردن و تلاشی برای شکستن سدهاست. از منظر کلی، حوادث اخیر را می‌توان در تعامل بین سه عنصر اصلی این معادله تحلیل کرد: ۱- جامعه (عموم مردم) ایران، ۲- ساختارهای تاریخی، فرهنگی و اجتماعی جامعه و ۳- نظام حکمرانی و سیستم حاکمیت. به نظر می‌رسد حاکمیت و حکمرانی، در مقایسه با دو عامل دیگر، در نیم‌قرن اخیر نقش اصلی در شکل‌گیری تحولات اجتماعی و مسئله توازن معادلات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی جامعه را داشته است.

ادامه در صفحه ۱۱

علی مطهری و احمد زیدآبادی پاسخ دادند آیا بسترهای لازم برای رسیدن به یک گفتمان فراگیر وجود دارد؟

گفت‌وگو؛ ایدئالی که چراغ می‌خواهد

عبدالرحمن فتح‌الهی: آنچه در دور جدید اعتراضات به شکل بارزی قابل مشاهده بود و به‌عنوان یک هشدار و زنگ خطر برای مقامات عمل کرد، به نبود زمینه لازم برای گفت‌وگو میان طبقات مختلف جامعه و به‌خصوص فقدان و خلأ کانال گفت‌وگو میان ملت و مسئولان بازمی‌گشت؛ درحالی‌که جوامع در دنیای امروز نیاز دارند که فضای بحث و گفت‌وگو به شکل جدی در بطن و متن تحولات آنها وجود داشته باشد.

در واقع وجود گفت‌وگو و به‌خصوص اهمیت‌دادن به گفت‌وگوی انتقادی در یک جامعه باعث می‌شود تا آن جامعه رقابتی شود و فضا برای ترویج گفتمان دموکراسی‌خواهی فراهم شود. وضعیت کنونی به‌خوبی نشان از آن دارد که نوعی لجاجت سیاسی از سوی برخی گروه‌ها، جای خود را به تفاهم ملی به‌عنوان موتور محرکه و پیشران دموکراسی در کشور داده است. درحالی‌که نباید و نمی‌توان این مهم را نادیده گرفت که از رهگذر وجود زمینه‌های گفت‌وگو در یک جامعه است که اقتصاد، تولید، سازندگی، توسعه، همکاری و هماهنگی میان اجزای مختلف یک جامعه شکل می‌گیرند و نهایتاً ساختار سیاسی موفق به تأمین رفاه و آزادی عمومی برای مردم خواهد شد. تقویت و اهمیت‌دادن به گفت‌وگو در جامعه و تأکید بر معنای گفت‌وگوی انتقادی باعث می‌شود تا آنچه به‌عنوان سیاست‌ها و برنامه‌های دولت و برخی جریان‌ها، ذیل سنت‌های اشتباه هستند، مورد نقادی و بررسی قرار گیرند. در این شرایط این برنامه‌ها مورد بازتعریف و بازنگری قرار خواهند گرفت و جای خود را به راه‌حل بهتر، دقیق‌تر و مبتنی بر اقتضات کنونی جامعه خواهند داد. به واقع اتفاقات چند هفته گذشته در کشور به واسطه دور جدید اعتراضات باید درسی برای مسئولان باشد تا از گفت‌وگو، حتی گفت‌وگوی انتقادی در جامعه حمایت کنند؛ چراکه گفت‌وگوی انتقادی سیاسی و اجتماعی حقی است عام که همه افراد جامعه می‌توانند از آن برای بیان نگاه خود استفاده کنند.

این گزارش را در صفحه‌های ۴ و ۲ بخوانید

یادداشت

«فیلترشکن»؛ ضرورت امروز ایرانیان

محمدحسین عمادی

این روزها «فیلترشکن» به یکی از نیازهای ضروری اکثریت افراد جامعه تبدیل شده و همه به دنبال فیلترشکن‌های پرسرعت و امن می‌گردند. گواه این ادعا خبری است که به‌تازگی منتشر شد مبنی بر افزایش تقاضای سه هزار درصدی فیلترشکن در ایران. خبری که حتی کارشناسان دنیای مجازی در خارج کشور را متحیر از میزان تقاضای ایرانیان برای فیلترشکن کرده‌کاری به تجارت و فرایند فروش و ابعاد مالی و گردش اقتصادی مشکوک این حرفه

همکار گرامی جناب آقای احسان قلمچی

مصیبت وارده را صمیمانه تسلیت عرض می‌کنیم. از خداوند سبحان برای آن مرحومه علو درجات و برای شما و سایر باز ماندگان صبر آرزو مندیم.

روزنامه شرق

جناب آقای علی اعطا

مصیبت درگذشت مادر بزرگ گر ام‌تان را صمیمانه تسلیت عرض می‌کنیم. از خداوند سبحان برای آن مرحوم علو در جات و برای شما و سایر باز ماندگان صبر آرزو مندیم.

روزنامه شرق

بازگشت همه به سوی اوست

آقایان منوچهر قلمچی و احسان قلمچی

درگذشت مرحومه سیده معصومه نزاری

را صمیمانه تسلیت عرض می‌کنیم. از خداوند

متعال برای آن مرحومه علو درجات و برای

بازماندگان صبر و اجر آرزو مندیم.

مهدی رحمانیان، سیدشهاب‌الدین طباطبایی

احمد غلامی، علی دهقان، سینار حیم‌پور

فاطمه کشمیری، آرش لاجورد، علی شهرابی

وایمان کمالی

انالله و انالیه راجعون

به این وسیله درگذشت شادروان

سیده معصومه نزاری

(همسر مرحوم ابوالفضل قلمچی)

را به اطلاع بستگان، دوستان و آشنایان می‌رسانیم.

به همین مناسبت مر اسم ختم آن مرحومه در روز یکشنبه

۱۴۰۰/۰۷/۱۴ از ساعت ۱۶:۳۰ الی ۱۷:۴۵ در مسجد

نور واقع در میدان فاطمی برگزار می‌شود. حضور شما

سرور ان گرامی باعث شادی روح آن مرحومه و تسلی خاطر

بازماندگان خواهد شد.

از طرف خانواده‌های قلمچی و نزاری